

**LT**

**LT**

**LT**



EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 24.7.2009  
KOM(2009) 383 galutinis

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI**

**dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1931/2006, nustatančiu vietinio eismo per valstybių narių išorines sausumos sienas taisykles, įvesto vietinio eismo per sieną režimo įgyvendinimo ir jo laikymosi**

## KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

### dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1931/2006, nustatančiu vietinio eismo per valstybių narių išorines sausumos sienas taisykles, įvesto vietinio eismo per sieną režimo įgyvendinimo ir jo laikymosi

#### 1. ĮVADAS

2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 1931/2006, nustatantį vietinio eismo per valstybių narių išorines sausumos sienas taisykles (toliau – VEPS reglamentas)<sup>1</sup>. Reglamente valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo Šengeno sienų kodekse<sup>2</sup> nustatytų bendrųjų patikrinimų kertant sieną taisyklių, kai tai susiję su pasienio teritorijoje gyvenančiais asmenimis, kad nekiltų prekybos, socialinių ir kultūrinių mainų ar regioninio bendradarbiavimo su kaimynais kliūčių. Įgyvendindamos vietinio eismo per sieną režimą valstybės narės gali sudaryti dvišalius susitarimus su kaimyninėmis šalimis, kad patenkintų specialius su atitinkamais kaimynais susijusius poreikius, kurie skiriasi dėl nevienodos vietos, geografinės, socialinės ir ekonominės situacijos. Šie dvišaliai susitarimai turėtų visiškai atitikti VEPS reglamente nustatytus vietinio eismo per sieną režimo kriterijus. Šie kriterijai ir pirmiausia vietos pasienio teritorijos apibrėžtis nustatyti po sudėtingų diskusijų Taryboje ir laikomi atskleidžiančiais subtilią ir tinkamą dviejų dalykų – paprastesnių sienos kirtimo sąlygų asmenims, gyvenantiems pasienio zonoje ir turintiems dažnai kirsti sieną, ir visos Šengeno erdvės saugumo reikalavimų – pusiausvyrą.

Pagal VEPS reglamento 13 straipsnį prieš sudarydamos bet kokią dvišalį vietinio eismo per sieną susitarimą valstybės narės privalo konsultuotis su Komisija, kad įsitikintų, jog jis suderinamas su šiuo reglamentu. Jei Komisija mano, kad susitarimas yra nesuderinamas, ji apie tai praneša atitinkamai valstybei narei. Tokiu atveju valstybė narė turi imtis visų reikiamų priemonių, kad susitarimo projektas per priimtina laikotarpį būtų pakeistas ir nustatyti neatitinkamai panaikinti. Tie patys valstybių narių ir Komisijos konsultacijų principai taikomi ir dvišaliams susitarimams, kurie sudaryti anksčiau nei įsigaliojo VEPS reglamentas ir kuriuos reikia su šiuo reglamentu suderinti.

Verta pabrėžti, kad Bendrija, išleidusi teisės aktą konkrečioje srityje, įgyja išimtinę išorės kompetenciją toje srityje, kuriai tas teisės aktas taikomas. Todėl valstybės narės netenka galios derėtis dėl susitarimų su trečiosiomis šalimis toje srityje, kuriai taikomi atitinkami teisės aktai (ERTA doktrina). Nuo šio principo galima nukrypti, jeigu Bendrijos teisine priemone, pagal kurią įgyta išorės kompetencija, valstybėms narėms konkrečiai leidžiama sudaryti tokius susitarimus. Toks leidimas grindžiamas galių, kurios iš esmės perduotos Bendrijai ir todėl turi būti aiškinamos atsargiai, gražinimu.

<sup>1</sup> OL L 29, 2007 2 3, p. 3.

<sup>2</sup> 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas), OL L 105, 2006 4 13, p. 1.

Pagal VEPS reglamento 18 straipsnį Komisija yra įsipareigojusi pranešti Europos Parlamentui ir Tarybai apie vietinio eismo per sieną režimo įgyvendinimą ir jo laikymąsi praėjus dviem metams nuo reglamento įsigaliojimo. Šis įsipareigojimas vykdomas pateikiant dabartinę ataskaitą.

## 2. VEPS REGLAMENTE NUSTATYTOS SUPAPRASTINIMO PRIEMONĖS

VEPS reglamente nustatytos tam tikros priemonės, kuriomis siekiama supaprastinti standartines procedūras ir patikrinimus kertant išorės sienas, kaip nustatyta Šengeno sienų kodekse, kai jos taikomos vietos pasienio gyventojams. Tokios supaprastinimo priemonės yra:

- Nuostata, kuria nukrypstama nuo Šengeno sienų kodekse nustatytų atvykimo sąlygų, įskaitant reikalavimą turėti vizą.

Asmenims, kuriems išduoti vietinio eismo per sieną leidimai, netaikomas i) reikalavimas turėti vizą (jei toks reikalavimas yra) ir ii) prievolė turėti pakankamai pragyvenimo lėšų visam planuojamo buvimo laikui ir grįžimui. Sienos kirtimo punktuose negalima reikalauti dokumentų, kuriais pagrindžiamas asmens buvimo tikslas.

- 90 dienų nepertraukiamo buvimo.

Asmenys, kuriems išduoti vietinio eismo per sieną leidimai, gali būti atitinkamos kaimyninės šalies teritorijoje be jokių laiko apribojimų, bet kiekvienas nepertraukiamas buvimas negali viršyti 90 dienų. Tai nuostata, kuria nukrypstama nuo standartinės Šengeno sienų kodekso taisyklės, kuria trumpalaikis buvimas apribojamas ne daugiau kaip 90 dienų per 180 dienų.

- Vietinio eismo per sieną leidimai gali būti išduodami nemokamai.
- Leidimus galima išduoti 1–5 metams.
- Būtų galima įsteigti specialius sienos kirtimo punktus, skirtus vietiniam eismui per sieną.
- Įprastuose sienos kirtimo punktuose būtų galima rezervuoti specialias eismo juostas pasienio gyventojams.
- Asmenys, kurie dažnai kerta išorės sienas ir kurie dėl šios priežasties gerai pažįstami sienos apsaugos darbuotojams, gali būti tikrinami taikant atsitiktinę atranką.
- Asmenys, kuriems išduoti vietinio eismo per sieną leidimai, yra atleisti nuo įsipareigojimo, kad kertant sieną ant jų paso būtų uždėtas spaudas.
- Kad vietos pasienio teritorijos gyventojams būtų galima taikyti vietinio eismo per sieną režimą, jie turi atitikti kelias sąlygas, įskaitant:
  - vietos pasienio teritorijoje būti išgyvenus ne mažiau kaip 1 metus;
  - turėti galiojantį kelionės dokumentą;
  - kad į Šengeno informacinę sistemą nebūtų įvestas perspėjimas jų neišleisti;

- galėti įrodyti, kad yra pasienio gyventojai, ir nurodyti dažno sienos kirtimo priežastis;
- nebūti laikomi asmenimis, keliančiais grėsmę kurios nors iš valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai arba tarptautiniams santykiams.

### 3. KONSULTACIJOS PAGAL VEPS REGLAMENTO 13 STRAIPSNĮ. ESAMA PADĖTIS

Nuo 2007 m. gegužės mėn. (kai pirmąkart paprašyta konsultacijos) Komisija konsultavosi su įvairiomis valstybėmis narėmis. Šios konsultacijos apima dalijimąsi informacija ir neoficialiais patarimais, specialistų – valstybių narių ir Komisijos tarnautojų – susitikimus ir oficialų keitimąsi korespondencija dėl dvišalių susitarimų projektų suderinamumo su VEPS reglamentu. Konsultacijos vyko dėl toliau nurodytų dvišalių susitarimų.

- Vengrijos ir Ukrainos susitarimas

2007 m. gegužės mėn. Vengrija pirmoji iš valstybių narių atsiuntė susitarimo projektą Komisijai, kad ši pateiktų savo nuomonę. Komisija nurodė, kad pasiūlymo projekte nurodyta pasienio teritorijos apibrėžtis nesuderinama su VEPS reglamentu (vietos pasienio teritorija nuo sienos nutolusi daugiau kaip 50 kilometrų). Vengrija buvo paprašyta projektą pakeisti. Vengrija pranešė Komisijai, kad susitarimas įsigaliojo 2008 m. sausio 11 d. Įsigaliojus susitarimui į Komisijai atsiųstą galutinę redakciją prašyti pakeitimai neįtraukti, ir diskusijos su Komisija pratęstos. 2009 m. sausio mėn. Vengrija pranešė Komisijai, kad Vengrijos misijos Ukrainoje nuo susitarimo taikymo pradžios išdavė 34 000 vietinio eismo per sieną leidimų ir kad vietinio eismo per sieną režimas veikia sklandžiai. Apie 80 % vietinio eismo per sieną leidimo prašytojų prieš tai jau buvo turėję Vengrijos vizą. Remiantis Vengrijos vyriausybės Komisijai pateikta informacija ir 2001 m. gyventojų surašymu, Ukrainoje gyvenančią vengrų tautinę mažumą sudaro 156 600 asmenų, kurių didžioji dalis gyvena Vengrijos ir Rumunijos pasienyje, *Zakarpatska Oblasty*. Taip yra dėl istorinių priežasčių – praėjusiame amžiuje buvo iš naujo nustatytos Vengrijos sienos. 84 % šios Vengrijos tautinės mažumos gyvena netoli – 20 km atstumu – nuo Vengrijos ir Ukrainos sienos, o 95 % – ne didesniu kaip 50 km atstumu nuo jos. Atitinkami asmenys supažindinti su vietinio eismo per sieną leidimo suteikiamomis galimybėmis, ir jie dažnai tuo leidimu naudojami, kad palengvintų savo kasdienį gyvenimą. Dauguma turi Vengrijoje gyvenančių šeimos narių ir dažnai turi vykti į Vengriją, kurioje turi nedidelį verslą ar siekia aukštojo išsilavinimo. Užfiksuotas tik vienas netinkamas naudojimas VEPS leidimu.

- Lenkijos ir Ukrainos susitarimas

2008 m. sausio mėn. Lenkija atsiuntė Komisijai pirmąjį dvišalio susitarimo projektą, kad ši pateiktų savo nuomonę. Per konsultacijas nustatyti du neatitikimai: dėl pasienio teritorijos pločio (50 km vietoj 30 km nuo sienos) ir reikalavimo asmenims, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas, turėti kelionės sveikatos draudimą. Lenkija buvo paprašyta prieš įsigaliojant susitarimui pakeisti atitinkamas jo dalis. 2009 m. vasario mėn. Lenkija pranešė Komisijai apie susitarime padarytus pakeitimus. Dėl pasienio teritorijos pločio Lenkija pakeitė susitarimą pagal Komisijos prašymą. Tačiau reikalavimas turėti kelionės sveikatos draudimą susitarime nebuvo pakeistas. 2009 m. kovo mėn. Komisija paragino Lenkijos valdžios institucijas pakeisti atitinkamas susitarimo dalis. Susitarimas įsigaliojo 2009 m. liepos 1 d. nepadarius prašytų pakeitimų.

- Lietuvos ir Baltarusijos susitarimas

2008 m. sausio mėn. Komisijai atsiųstas Lietuvos ir Baltarusijos susitarimo projektas, kad ši pateiktų savo nuomonę. Komisija rado neatitikimą, susijusį su reikalavimu turėti kelionės sveikatos draudimą (panašus neatitikimas kaip Lenkijos ir Ukrainos susitarime). Lietuva buvo paprašyta pakeisti šią susitarimo dalį.

- Lietuvos ir Rusijos Federacijos susitarimas

2009 m. balandžio mėn. Komisijai atsiųstas Lietuvos ir Rusijos Federacijos susitarimo projektas, kad ši pateiktų savo nuomonę. Lietuvai buvo perduoti tik keli nedideli pasiūlymai, kad būtų galima užtikrinti visapusišką susitarimo projekto atitiktį VEPS reglamentui. Pasikeitusi informacija dėl praktinių būsimo susitarimo projekto įgyvendinimo aspektų, Komisija nusprendė, kad susitarimo projektas bus visiškai suderinamas su VEPS reglamentu, jeigu jis bus įgyvendinamas atsižvelgiant į papildomą Lietuvos valdžios institucijų pateiktą informaciją.

- Latvijos ir Rusijos Federacijos susitarimas

2008 m. sausio mėn. Komisijai atsiųstas Latvijos ir Rusijos Federacijos susitarimo projektas, kad ši pateiktų savo nuomonę. Po to Latvija buvo paprašyta paaiškinti, kaip Rusijos Federacija vykdo vietinio eismo per sieną leidimų išdavimą vizų forma. 2009 m. birželio mėn. Latvija pateikė peržiūrėtą projektą, kuriame numatytas specialus vietinio eismo per sieną leidimas ir atsižvelgta į susirūpinimą, išreikštą dėl vizų formos. Tačiau pakeistame projekte tebėra reikalavimas turėti kelionės sveikatos draudimą. Be to, pasienio teritoriją sudaro Rusijos teritorijos administraciniai vienetai, esantys už vietos pasienio teritorijos ribų. Latvija paprašyta pakeisti šiuos punktus.

- Slovakijos ir Ukrainos susitarimas

2008 m. kovo mėn. Slovakija Komisijai atsiuntė pirmąjį dvišalio susitarimo projektą, kad ši pateiktų savo nuomonę. Šių konsultacijų metu Komisija nutarė, kad susitarimo projektas nesuderinamas su VEPS reglamentu, nes vietinio eismo per sieną teritorija platesnė nei leidžiama VEPS reglamente. Slovakija pakeitė susitarimą, ir 2008 m. rugsėjo 27 d. jis įsigaliojo. Atitinkamai 2008 m. lapkričio mėn. Slovakijos valdžios institucijos Komisijai pateikė vietos pasienio teritorijos žemėlapi. Nors žemėlapyje aiškiai nurodyta, kad vietos pasienio teritorija buvo pakeista, Komisijos pradine nuomone, Slovakijos valdžios institucijų padaryti galutinės susitarimo redakcijos pakeitimai vis dar gali būti nepakankami, kad šis dvišalis susitarimas būtų visiškai suderinamas su VEPS reglamentu, kiek tai susiję su pasienio teritorijos pločiu. Iki 2009 m. birželio mėn. išduoti 466 vietinio eismo per sieną leidimai, 54 prašymai buvo atmesti.

- Lenkijos ir Baltarusijos susitarimas

2008 m. balandžio mėn. Komisijai atsiųstas Lenkijos ir Baltarusijos susitarimo projektas, kad ši pateiktų savo nuomonę. Kadangi šis susitarimas iš esmės sutapo su Lenkijos ir Ukrainos susitarimu, buvo rasti du tie patys neatitikimai: dėl pasienio teritorijos pločio (50 km vietoj 30 km nuo sienos) ir reikalavimo asmenims, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas, turėti kelionės sveikatos draudimą. Todėl ir šiuo atveju Lenkija buvo paprašyta pakeisti atitinkamas susitarimo dalis. 2009 m. balandžio pabaigoje Lenkija atsiuntė pakeistą susitarimo projektą, kuriame atsižvelgta į pastabas dėl pasienio teritorijos, bet paliktas

kelionės sveikatos draudimo reikalavimas. 2009 m. birželio pabaigoje Lenkija paprašyta atitinkamai pakeisti susitarimą.

- Bulgarijos ir Serbijos susitarimas

2008 m. liepos mėn. Komisijai atsiųstas pirmasis Bulgarijos ir Serbijos susitarimo projektas. Komisija Bulgarijai pateikė pirmąsias pastabas dėl kelių aspektų, pirmiausia dėl: pasienio gyventojų apibrėžties ir ES piliečių pasienio teritorijoje statuso, pasienio gyventojų atvykimo sąlygų, VEPS leidimo apimties, saugumo priemonių ir techninių reikalavimų.

- Bulgarijos ir Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos (BJRM) susitarimas

2008 m. liepos mėn. Komisijai atsiųstas pirmasis Bulgarijos ir BJRM susitarimo projektas. Komisija Bulgarijai pateikė pirmąsias pastabas dėl tų pačių aspektų kaip ir Bulgarijos ir Serbijos susitarimo projekte.

- Rumunijos ir Ukrainos susitarimas

2008 m. rugpjūčio mėn. Komisijai atsiųstas pirmasis Rumunijos ir Ukrainos susitarimo projektas. Komisija Rumunijai pateikė pirmąsias pastabas dėl kelių aspektų, kaip antai dėl: Dunojaus upės statuso vykdant vietinį eismą per sieną, pasienio teritorijos ribų, galimybių nustatyti leidimų mokesčius ir kt. 2009 m. kovo mėn. Rumunija pateikė pataisytą susitarimą, kuris, Komisijos nuomone, yra suderinamas su VEPS reglamentu.

### **Esami susitarimai, sudaryti anksčiau nei įsigaliojo VEPS reglamentas**

- Slovėnijos ir Kroatijos susitarimas

2007 m. gruodžio mėn. Slovėnija oficialiai atsiuntė nuo 2001 m. galiojantį Slovėnijos ir Kroatijos dvišalį bendradarbiavimo susitarimą dėl eismo per sieną. Vertindama Komisija rado kelis neatitikimus, pirmiausia: į susitarimą įtraukti tik susitariančiųjų šalių piliečiai, jis neskirtas ES piliečiams ir asmenims, kurie naudojami Bendrijos laisvo judėjimo teise; nenustatytas reikalavimas dėl minimalaus pasienio teritorijoje išgyvento laiko; nenumatytos reikalingos saugumo priemonės; netinkamas galiojimo laikas, neaiškios leidimų išdavimo sąlygos, nenustatytas aiškus draudimas atvykti asmenims, kurių neišleisti perspėjama duomenų bazėse. Be to, nebuvo įmanoma aiškiai nustatyti, koks yra vietinio eismo per sieną teritorijos dydis ir ar jis suderinamas su VEPS reglamentu. 2008 m. kovo mėn. Slovėnija buvo paprašyta pakeisti šį susitarimą ir jį suderinti su VEPS reglamentu. 2008 m. lapkričio mėn. pabaigoje Slovėnija pripažino, kad tikrai reikia pakeisti tam tikras jos dvišalio susitarimo nuostatas. Dėl pasienio teritorijos Slovėnija paaiškino, kad pasienio teritorija yra teritorija, apimanti maždaug 10 km nuo pačios sienos. Išanalizavusi Slovėnijos pateiktus žemėlapius, Komisija nusprendė, kad vietos pasienio teritorija suderinama su VEPS reglamentu.

Slovėnija pranešė susisiekusi su Kroatija ir pranešusi apie būtinybę pakeisti susitarimą 2007 m. gruodžio mėn. susitikime. Tačiau nebuvo pateikta jokios tikslios informacijos dėl reikiamų pakeitimų įgyvendinimo tvarkaraščio. Todėl 2009 m. balandžio mėn. Komisija paprašė Slovėnijos pateikti su VEPS reglamentu vis dar nesuderintų klausimų, kaip antai saugumo priemonių išduotuose leidimuose įdiegimo ar atitinkamų piliečių – be kroatų ir slovėnų – teisių gauti VEPS leidimus suteikimo, pakeitimų įgyvendinimo tvarkaraštį.

#### 4. VALSTYBIŲ NARIŲ TAIKOMOS SUPAPRASTINIMO PRIEMONĖS

VEPS reglamente nustatytas supaprastinimo priemonės valstybės narės pritaikė skirtinga apimtimi. Visos galimos supaprastinimo priemonės nebuvo panaudotos nė viename iš nagrinėtų susitarimų. Dauguma valstybių narių taiko griežtesnius reikalavimus nei nustatyta VEPS reglamente. Toliau nurodyti reikalavimai nustatyti tiek įsigaliojusiuose susitarimuose, tiek pirmesniame skirsnyje nurodytuose projektuose.

- 90 dienų nepertraukiamo buvimo

Visuose susitarimuose, išskyrus vieną, nustatyti papildomi apribojimai dėl buvimo pasienio teritorijoje laiko, t. y. 90 dienų per 180 dienų. Be to, viena valstybė narė nepertraukiamo buvimo laiką sumažino iki 30 dienų. Tačiau, nepaisant aplinkybių, neaišku, kaip valstybės narės iš tiesų patikrina buvimo laiką, kadangi kirtus sieną pasuose neuždedamas spaudas.

- Privalomas gyvenimo vietos pasienio teritorijoje laikas – 1 metai

Visuose susitarimuose minimalus gyvenimo laikas yra ilgesnis nei vieneri metai, kaip reikalaujama VEPS reglamente. Penkiuose susitarimuose reikalaujamas minimalus gyvenimo pasienio teritorijoje laikas yra treji metai.

- Nemokamai išduodami vietinio eismo per sieną leidimai

Tik viename susitarime numatyta, kad visi vietinio eismo per sieną leidimai bus išduodami nemokamai, kaip leidžiama VEPS reglamente. Kituose susitarimuose už leidimų išdavimą nustatytas 20–35 eurų mokestis.

- VEPS leidimai gali būti išduoti laikotarpiui iki 5 metų

Visuose susitarimuose, išskyrus vieną, suteikiama galimybė išduoti leidimą, galiojantį iki 5 metų.

#### 5. SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURTA ANALIZUOJANT DVIŠALIŲ SUSITARIMŲ PROJEKTUS

Per konsultacijas su valstybėmis narėmis buvo pastebėti du esminiai su VEPS reglamento aiškinimu susiję dalykai:

- Vietinio eismo per sieną teritorijos apibrėžtis

Pagal VEPS reglamento 3 straipsnio 2 dalį:

*„pasienio teritorija – tai teritorija, esanti ne daugiau 30 kilometrų atstumu nuo valstybės sienos. Suinteresuotos valstybės savo dvišaliuose susitarimuose, kaip numatyta 13 straipsnyje, nurodo vietinio administravimo rajonus, kurie yra laikomi pasienio teritorija. Jei kurio nors tokio rajono dalis yra daugiau kaip 30, bet ne daugiau kaip 50 kilometrų atstumu nuo sienos linijos, ji vis tiek turi būti laikoma pasienio teritorijos dalimi.“*

Tam tikruose susitarimuose (kaip nurodyta 3 skirsnyje) vietinio eismo per sieną teritorija apibūdinta taip, kad vietos pasienio teritorija laikoma teritorija 50 kilometrų atstumu nuo sienos (ne 30 km, kaip reikalaujama VEPS reglamente). Atitinkamos valstybės narės tvirtina,



kad VEPS reglamente, bent jau angliškoje jo versijoje, yra dviprasmybė, t. y. neaišku, ar žodis „it“ siejamas su pasirinktu rajonu ar su rajono dalimi ties 50 kilometrų nuo sienos linija. Jeigu „it“ reiškia „pasirinktą rajoną“, būtų galima teigti, kad, jeigu bent dalis rajono yra teritorijoje tarp 30 ir 50 kilometrų nuo sienos, visa teritorija iki 50 km atstumu nuo sienos gali būti laikoma pasienio teritorijos dalimi.

Tačiau Komisija tokiam aiškinimui nepritaria. Visų pirma, iš prancūziškos versijos – „*toute partie d'une de ces communes située à plus de 30 mais à moins de 50 kilomètres de la ligne frontalière est néanmoins considérée comme appartenant à la zone frontalière*“ – aišku, kad pasienio teritorijos dalimi gali būti laikoma tik ta rajono dalis, kuri yra iki 50 kilometrų atstumu nuo sienos.

Antra, perskaičius visą 3 straipsnio 2 dalį akivaizdu, kad esminis teisės akto leidėjo tikslas buvo apriboti vietos pasienio teritoriją iki 30 kilometrų. Todėl iš esmės tam, kad administraciniam vienetai būtų galima taikyti vietinio eismo per sieną režimą, teritorijoje 30 km atstumu nuo sienos turėtų būti jų vietos administracinės institucijos, o ne regioninės, subnacionalinės institucijos, kaip antai „départements“, „provinces“ ar „województwa“, kurios (dėl savo ypatybių) yra gerokai toliau nei 50 km atstumu nuo sienos, kas visais atvejais reikėtų, kad pasienio teritorijos plotis visose sienos vietose būtų 50 km. Tai būtų akivaizdžiai nesuderinama su Europos Parlamente ir Taryboje pasiektu kompromisu, kuriuo teritorija apribota iki 30 kilometrų.

Paskutiniu sakiniu (kuriame kalbama apie vietos rajonų dalis, nutolusias daugiau kaip 30, bet ne daugiau kaip 50 kilometrų atstumu nuo sienos) suteiktos išlygos tikslas – išvengti tokios situacijos, kai administracinio rajono dalis yra iš dalies pasienio teritorijos viduje ir iš dalies už tos teritorijos ribų.

Todėl tokie pasienio teritorijos vietiniai pratęsimai leistini, kai atitinkamas administracinis rajonas yra abipus 30 kilometrų linijos, t. y. jei rajonas iš dalies yra teritorijoje iki 30 km atstumu nuo sienos ir iš dalies teritorijoje daugiau kaip 30, bet ne daugiau kaip 50 kilometrų atstumu nuo sienos.

Ši taisyklė kartu reiškia, kad norėdama sudaryti dvišalį susitarimą valstybė narė turi pasirinkti tuos administracinius rajonus, kurie bent iš dalies yra teritorijoje iki 30 km atstumu nuo sienos ir kurių teritorija neišsiplečia daugiau kaip 50 km atstumu nuo sienos, taip užtikrindama, kad visas rajonas galėtų būti laikomas pasienio teritorija.

Atitinkamai bet kuris administracinis vienetas, kuris prasideda prie sienos, bet tęsiasi toliau nei 50 km atstumu nuo jos, automatiškai nelaikomas pasienio teritorija.

Taip pat svarbu pabrėžti, kad bendradarbiaujant su tam tikromis trečiosiomis šalimis, t. y. Rusijos Federacija ir Ukraina, reikėtų naudoti ir taikyti dar vieną priemonę, skirtą asmenims, kuriems dažnai reikia kirsti sieną ir kurie gyvena už vietinio eismo per sieną teritorijos ribų. Pagal šią priemonę, tiksliau, vizų supaprastinimo susitarimą, tam tikroms asmenų kategorijoms leidžiama nemokamai išduoti iki 5 metų galiojančias daugkartinio atvykimo visas.

- Reikalavimas turėti kelionės sveikatos draudimą

Tam tikros valstybės narės (kaip nurodyta 3 skirsnelyje) įtraukė nuostatą, pagal kurią asmenys, kuriems išduoti vietinio eismo per sieną leidimai, kirsdami sieną turi pateikti įrodymą, kad

turi kelionės sveikatos draudimą. Atitinkamos valstybės narės tvirtina, kad toks draudimas būtinas siekiant apsaugoti pasienio teritorijoje įkurtas viešąsias sveikatos įstaigas (pirmiausia ligonines) nuo galimų išaugusių sveikatos priežiūros, suteiktos trečiosios šalies piliečiams, kuriems taikomas vietinio eismo per sieną režimas, išlaidų.

Pasienio teritorijai finansinė našta gali tekti tais atvejais, kai kaimyninių trečiųjų šalių piliečiams reikia suteikti skubiąją medicinos pagalbą, ir jie išvyksta nesumokėję (ši problema nekyla dėl įprastos sveikatos priežiūros, nes tokia priežiūra paprastai suteikiama tik tada, kai mokestis užtikrinamas sveikatos draudimu ar kitais būdais). Tačiau šią problemą būtų galima išspręsti kitais būdais, pavyzdžiui, sudarius susitarimą su atitinkamų šalių sveikatos institucijomis, kaip tai padaryta Vengrijos ir Ukrainos susitarime.

Kelionės sveikatos draudimo reikalavimas siekiant gauti vietinio eismo per sieną leidimą kelia susirūpinimą dėl toliau nurodytos priežasties. Pagal VEPS reglamento 13 straipsnį valstybėms narėms leidžiama sudaryti dvišalius susitarimus. Šis leidimas gali būti aiškinamas tik kaip leidimas sudaryti susitarimą, kuriame griežtai paisoma to, kas aiškiai leista reglamente. Nei 4, nei 9 straipsniuose, kuriuose siekiama supaprastinti keliavimą palengvinant atvykimo ir vietinio eismo per sieną leidimų išdavimo sąlygas ir kuriuose nenumatyta reikalavimas įrodyti, kad turima pakankamai pragyvenimo lėšų, neminima galimybė reikalauti kelionės sveikatos draudimo. Todėl jeigu toks reikalavimas būtų nustatytas atitinkamame dvišaliame susitarime, tai prieštarautų VEPS reglamentui. Be to, asmenys, kuriems išduoti vietinio eismo per sieną leidimai, yra aiškiai atleisti nuo reikalavimo turėti vizą, o Bendrosiose konsulinėse instrukcijose nurodyta, kad iš šios kategorijos trečiųjų šalių piliečių neturi būti reikalaujama turėti kelionės sveikatos draudimą.

## 6. IŠVADOS

Remdamasi prieinama informacija ir pirmiau pateikta analize, Komisija daro tokias išvadas:

- Esamas reglamento tekstas buvo intensyvių derybų institucijose ir tarp jų rezultatas ir manyta, kad juo pavyko pasiekti subtilią ir tinkamą dviejų dalykų – paprastesnių pasienio teritorijoje gyvenančių asmenų tarpusavio ryšių ir aukšto lygio saugumo užtikrinimo – pusiausvyrą.
- Valstybės narės reikėtų paskatinti iki galo išnaudoti visas kitas esamas priemones tarpvalstybiniais ryšiams supaprastinti. Pavyzdžiui, Ukrainos ir Rusijos Federacijos atveju galima pasinaudoti vizų supaprastinimo susitarimu, pagal kurį tam tikrų kategorijų asmenims, kurie turi dažnai keliauti, galima išduoti iki 5 metų galiojančias daugkartinio atvykimo visas.
- Siekiant užtikrinti visapusišką dvišalių vietinio eismo per sieną susitarimų suderinamumą su VEPS reglamente nustatytais kriterijais buvo sukurtas konsultacijų mechanizmas. Konsultacijos su valstybėmis narėmis buvo palyginti intensyvios. Tačiau šių konsultacijų rezultatai ne visada pakankami, nes kai kurios valstybės narės neatsižvelgia į paskutinį šios procedūros etapą, t. y. būtinybę prieš pasirašant dvišalius susitarimus pataisyti tas jų nuostatas, kurios yra nesuderinamos su VEPS reglamentu.
- Nuo VEPS reglamento priėmimo įsigaliojo tik trys dvišaliai vietinio eismo per sieną susitarimai – Vengrijos ir Ukrainos (galioja nuo 2008 m. sausio 11 d.), Slovakijos ir Ukrainos (nuo 2008 m. rugsėjo 27 d.) ir Lenkijos ir Ukrainos (nuo 2009 m. liepos 1 d.).

Todėl remiantis tokiais ribotais duomenimis sudėtinga pateikti praktinių išvadų, pirmiausia dėl bendro asmenų, kuriems taikomas toks režimas, skaičiaus, arba žinoti, ar dėl atitinkamų supaprastinimo priemonių ar sąlygų kilo sunkumų. Kita vertus, valstybės narės nė karto nepranešė, kad VEPS leidimų savininkai jais naudojami itin netinkamai ar kad dėl susitarimų kilo koks nors pavojus Šengeno erdvės saugumui.

- Iš esmės, Komisijos nuomone, šioje ataskaitoje dar per anksti svarstyti, ar reiktų keisti Reglamentą Nr. 1931/2006, kiek tai susiję su dvišaliams susitarimams nustatytais kriterijais.
  - Su kelionės medicinos draudimu susijusi finansinė našta pasienio teritorijai gali tekti tais atvejais, kai kaimyninių trečiųjų šalių piliečiams reikia suteikti skubiąją medicinos pagalbą, ir jie išvyksta nesumokėję (ši problema nekyla dėl įprastos sveikatos priežiūros, nes tokia priežiūra paprastai suteikiama tik tada, kai mokestis užtikrinamas sveikatos draudimu ar kitais būdais). Tačiau šią problemą būtų galima išspręsti kitais būdais (pavyzdžiui, sudarius susitarimą su atitinkamų šalių sveikatos institucijomis). Galimą problemos dydį bus galima įvertinti atsižvelgiant į tolesnę susitarimų, pagrįstų esamu VEPS reglamentu, įgyvendinimo patirtį.
  - Dėl pasienio teritorijos šiuo metu Komisija būtų pasirengusi svarstyti galimybę suteikti tam tikro lankstumo dvišaliame susitarime nustatant pasienio teritorijos ribas, jeigu dėl VEPS reglamente pateiktos apibrėžties konkrečiais atvejais kultų reglamento esmei prieštaraujančių situacijų, t. y. Komisija išimties tvarka leistų išplėsti pasienio teritoriją, kad dirbtinai nesuskaldytų bendruomenės. Be to, stebėdama VEPS reglamento taikymą Komisija ypatingą dėmesį skirs vietos pasienio teritorijos ribų nustatymo kriterijams. Todėl Komisija mielai padiskutuotų su valstybėmis narėmis, ar reglamentas joms atrodo pakankamai lankstus, kad būtų pritaikomas konkrečioms situacijoms, kurios kyla tam tikruose pasienio regionuose, ir remdamasi šia diskusija būtų pasiruošusi apsvarstyti poreikį pasiūlyti reglamento pakeitimus.
  - Kadangi vis daugiau susitarimų taikoma praktiškai, palaipsniui bus galima gauti vis daugiau informacijos. Komisija yra pasirengusi 2010 m. antroje pusėje Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti naują vietinio eismo per sieną režimo įgyvendinimo ir jo laikymosi ataskaitą.